

שם המרצה: ד"ר משה מורד

מוזיקה, מגדר וקוויריות במזה"ת ובאפריקה

Music, Gender and Queerness in the Middle East and Africa

קורס מס': שנת לימודים: תשע"ט סמסטר: ב' היקף שעות: 2.0 ש"ס לתואר:

השיעורים יתקיימו בימי ג' 1200-1400
שעת קבלה: לפי תאום מראש בטלפון
טלפון: 0529401644
דוא"ל: moshe.morad@gmail.com

דרישות קדם ודרישות נוספות:

חומר קריאה:

המאמרים יעלו באתר הקורס

תיאור הקורס

הדיון בקשר בין מוסיקה למגדר ומיניות, כולל זהות להטב"קית, תופס תאוצה לאחרונה הן בתקשורת והן באקדמיה בעולם. בעולם האקדמי מתגבש תחום חדש יחסית שזכה לכינוי "אתנו-מוסיקולוגיה קווירית". ספרו של המרצה על מוזיקה בקרה הקהילה הגאה בקובה זכה לשני פרסים בינלאומיים חשובים בתחום, והוא נחשב לאחד החוקרים המובילים בתחום החדש הזה.

זהו קורס ראשון מסוגו בארץ, המתייחס להיבטים חברתיים, מגדריים וקוויריים במוזיקה של אפריקה והמזה"ת. הקורס הוא אינטר-דיסציפלינרי ומשלב לימודי אפריקה והמזה"ת, אתנומוזיקולוגיה, תרבות, מגדר, ולימודים קוויריים.

הקורס יתמקד בקשר בין מוסיקה, חברה ופוליטיקה במזה"ת ובאפריקה, באספקלריה המגדרית והלהטב"קית. הוא יעסוק במגדר וזהות מינית בעולם המוסיקלי האפריקני והמזרח תיכוני המסורתי והעכשווי. חלק נכבד יוקדש לקשר בין מגדר, מיניות למוזיקה ולפולחן דתי במזרח התיכון ובאפריקה, ולמרחב הביטוי וההזדהות המיוחד שהמוסיקה מעניקה לנשים ולהטב"ק בעולם המוסלמי בעבר וכיום.

בנוסף יציג הקורס היבטים "קוויריים" (נזילים ואנטי-דיכוטומיים) בתרבויות המוזיקליות של אפריקה והמזה"ת באספקלריה היסטורית ותרבותית. כאלה שאף מקדימים את העיסוק העכשווי בזהות מינית.

נושאים שייכללו ויידונו בקורס:

- האם החלוקה המגדרית המערבית תקפה גם בתרבויות אפריקה והמזה"ת, כיצד המוסיקה בחברות אלה מספקת מרחב אלטרנטיבי ל"יוצאי הדופן"?
- חלוקת תפקידים גברים/נשים/להט"בים במוסיקה ובפולחן.
- טאבוים מגדריים ומיניים במוסיקה
- להט"בים בטקסים מיסטיים, איחוז, וכניסה לטראנס.
- "קוויריות" מושרשת במוזיקה ובחברה/תרבות באפריקה ובמזה"ת
- שירת נשים, ושירה הומו-ארוטית בעולם המוסלמי.
- להט"בים, טרנסג'נדרים וקווירים כגיבורים מוסיקליים פופולריים באפריקה ובמזה"ת בחברות הנחשבות הומופוביות
- מגדר ומיניות קווירית בעולם הסופי ומוזיקה הסופית
- מגדר, מיניות ולהטב"ק במוסיקה במזרח התיכון החדש ובאפריקה העכשווית.

- מגדר, להטב"ק, קוויריות, המוזיקה הערבית והמוסיקה המזרחית בישראל (נושא המחקר העכשווי של המרצה) במהלך הקורס נצפה בקטעי וידיאו רבים, ונדון בטקסטים רלוונטיים בנושאי מוסיקה, מגדר, וקוויריות.

דרישות הקורס
בחינה בכתב

יש לכלול פירוט מרכיבי ציון הקורס ואופן שקלול הציון הסופי.

תכנית השיעורים :

מס' השיעור	תאריך	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	7.3	מבוא לעקרונות המחקר הקווירי/מוזיקלי עכשווי. מגדר, פמיניזם ולהט"ב באפריקה.	הפניות לקריאת מאמרים ייעשו במהלך השיעורים	כל המאמרים לקריאה יופיעו באתר הקורס
2	14.3	חלוקה מגדרית במערב אפריקה – ג'לי וג'לימוסו - הקולות הגבריים הקולות הנשיים, כלי הנגינה והריקודים.		
3	21.3	טקסים, איחוז וטרנס בדתות האפרו-אטלנטיות (קובה וברזיל) ותפקיד להטב"קים בפולחן. מגדר ומיניות בקרב היורובה		

		מרכז ודרום אפריקה - הפיגמיס ביערות הגשם - פוליפוניה ושוויון מגדרי? דר"אפ- פוליפוניה, אפרטהייד, מגדר וקוויריות.	26.3	4
		המוזיקה באתיופיה ואריתריאה + המוזיקה במדינות הלוסופוניות (דוברות הפורטוגזית) באפריקה	11.4	5
		הדיוות האפריקניות: ה"אמהיות", המחאתיות, הגדולות מהחיים, והטרנסיות	25.4	6
		צפון אפריקה – שבטי הסהרה, מוסיקה פופולרית, ועממית. נשות המדבר ומחנות הפליטים. מגדר ומיניות	2.5	7
		מגדר ולהט"ב במזה"ת ובדרום	9.5	8

		<p>אסיה – סקירה תרבותית שירה, נגינה, ריקודים</p>		
		<p>המוסיקה הצופית בעולם המוסלמי – במזה"ת ובאפריקה. מגדר, מיניות ומיסטיקה. חלוקה מגדרית ומינית של כלי נגינה במוזיקה של צפון אפריקה והמזה"ת. תופי המסגרת ככלי לנשים ולהטבק"ים במוסיקה בעולם המוסלמי.</p>	16.5	9
		<p>מגדר, מיניות, וקוויריות במוזיקה בעולם המוסלמי במאה העשרים – אום כולתום ופריד אל אטרש, פיירוז, זקי מורן ובולנט אורסוי בתורכיה, הפופ הערבי והדיוות החדשות.</p>	23.5	10
		<p>מזרח תיכון חדש</p>	30.5	11

		<p>והאביב הערבי – מגדר ולהטב"ק. "משרוע לילה" והיציאה מהארון בלבנון</p>		
		<p>מגדר, מיניות, והמוזיקה המזרחית בישראל</p>	6.6	12
		<p>שיעור סיכום – מוסיקה, מגדר ומיניות באפריקה ובמזה"ת</p>	13.6	13

הערה: סדר השיעורים לפי תאריך הוא אופציונלי ונתון לשינויים בהתאם להתקדמות בכיתה.

ביבליוגרפיה כללית (קריאה מומלצת. לא מאמרי חובה. אלה יועלו לאתר הקורס במהלכו)

רשימת קריאה לקורס: "המוסיקה של אפריקה והמזה"ת (מגדר ומיניות), ד"ר משה מורד.
כל המאמרים יועלו לאתר הקורס.

Bakare-Yusuf, Bibi. 2003. "Yoruba's Don't Do Gender: A Critical Review Of Oyeronke Oyewumi's 'The Invention Of Women: Making An African Sense Of Western Gender Discourses'", in *African Identities Volume 1 Number 1*

Barz, Gregory. 2011. "Singing for Life: Songs of Hope, Healing, and HIV/AIDS in Uganda", in *The Culture of AIDS in Africa: Hope and Healing Through Music and the Arts*, edited by Gregory Barz and Judah Cohen (Oxford: Oxford University Press)

Conner, Randy P, and David Sparks. 2004a. "Notions in Self in African-Inspired Spiritual Traditions", in *Queering Creole Spiritual Traditions: Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Participation in African-Inspired Traditions in the Americas*.(London & New York: Routledge)

Conner, Randy P, and David Sparks. 2004b. "Sexual and Gender Complexity in Yorubaland?", in *Queering Creole Spiritual Traditions: Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Participation in African-Inspired Traditions in the Americas*.(London & New York: Routledge)

- Danielson, Virginia. 1997. "The Voice and Face of Egypt", in *The Voice of Egypt: Umm Kulthum, Arabic Song, And Egyptian Society in the Twentieth Century* (Chicago: University of Chicago Press)
- Doubleday, Veronica. 1999. "The Frame Drum in the Middle East: Women, Musical Instruments and Power", in *Ethnomusicology Vol. 43, No. 1*, pp. 101-134
- Durán, Lucy. 1995. "Jelimusow: the superwomen of Malian music", in *Power, Marginality and African Oral Literature*, edited by Graham Furniss and Liz Gunner (Cambridge: Cambridge University Press)
- Eller-Isaacs, Jonah. 2011. "Singing in the Shadow of Death: African Musicians Respond to a Pandemic with Songs of Sorrow, Resistance, Advocacy, and Hope", in *The Culture of AIDS in Africa: Hope and Healing Through Music and the Arts*, edited by Gregory Barz and Judah Cohen (Oxford: Oxford University Press)
- Green-Simms, Lindsey. 2016. "The Emergent Queer: Homosexuality and Nigerian Fiction in the 21st Century", in *Research in African Literatures, Vol. 47, No. 2, Queer Valences in African Literatures and Film (Summer 2016)*, pp. 139-161
- Hale, Thomas A. 2007. "Griottes: Unrecognized Female Voices", in *Griots and Griottes: Masters of Words and Music*. (Bloomington: Indiana University Press)
- Mersinni, Fatima. 1985. "The Muslim Concept of Active Female Sexuality", in *Beyond the Veil, Revised Edition: Male-Female Dynamics in Modern Muslim Society 2nd Edition* (Bloomington: Indiana University Press)
- Mersinni, Fatima. 1985. "The Meaning of Spatial Boundaries", in *Beyond the Veil, Revised Edition: Male-Female Dynamics in Modern Muslim Society 2nd Edition* (Bloomington: Indiana University Press)
- Morad, Moshe. 2015. "Changó versus Santa Barbara: Santería Ritual Performance as a Gay Space", in *Fiesta de diez pesos: Music and Gay Identity in Special Period Cuba* (New York & Oxon: Routledge)
- Morcom, Anna. 2013. "The Creation and Recreation of India's Illicit Zones of Performing Arts", in *Illicit Worlds of Indian Dance: Cultures of Exclusion* (Oxford: Oxford University Press)
- Morcom, Anna. 2013. "Transgender Erotic Performers in South Asia" in *Illicit Worlds of Indian Dance: Cultures of Exclusion* (Oxford: Oxford University Press)
- Oyewumi, Oyeronke. 2002. "Conceptualizing Gender: The Eurocentric Foundations of Feminist Concepts and the Challenge of African Epistemologies", in *Jenda: A Journal of Culture and African Women Studies*
- Stokes, Martin. 2010. "Zeki Müren: Sun of Art, Ideal Citizen", in *The Republic of Love: Cultural Intimacy in Turkish Popular Music* (Chicago: University of Chicago Press)

אילני, עפרי. 2015. "נגע נפוץ במזרח: תיאורים של הומוסקסואליות בעיתונות העברית בתקופת המנדט", מתוך כתב העת: זמנים - רבעון להיסטוריה - גיליון 131, גיליון נושא: היסטוריה קווירית בעריכת: איריס רחמימוב

זיו, עמליה. 2013. מחשבות מיניות: תאוריה קווירית, פורנוגרפיה והפוליטיקה של המיניות. הוצאת רסלינג

צורף מירה, רזי תמי. 2018. המזרח החדש: כתב עת ללימודי המזרח התיכון והאסלאם – "נשים ומגדר במרחבים מזרח תיכוניים"

קידר יאיר, זיו עמליה, קנר אורן, 2003. מעבר למיניות – מבחר מאמרים בלימודים הומו-לסביים ותיאוריה קווירית. הוצאת הקיבוץ המאוחד.